

POSTANOWIENIE

Dnia 25 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka

w sprawie z odwołania P. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału we Wrocławiu

o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 25 września 2024 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu

z dnia 23 lutego 2023 r., sygn. akt III AUa 92/22,

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

II. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu - na rzecz adwokata R. H. Kancelaria Adwokacka z siedzibą w W. kwotę 240,00 (dwieście czterdzieści) złotych powiększoną o należny podatek od towarów i usług, wraz z odsetkami, o których mowa w art. 98 § 1¹ k.p.c. - tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej skarżącemu z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Decyzją z 26 czerwca 2018 r. (znak [...]), działając na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2017 r., poz. 1383 ze zm.) organ rentowy po rozpoznaniu

wniosku z 26 lutego 2018 r., odmówił wnioskodawcy P. D. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Decyzją z 13 lutego 2019 r. (znak [...]), działając na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2018 r., poz. 1270) oraz ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 3, poz. 6 ze zm.) organ rentowy - po rozpatrzeniu wniosku z 19 lutego 2018 r. oraz wykonując postanowienie Sądu z 13 grudnia 2018 r. - odmówił P. D. wznowienia wypłaty renty przyznanej na okres od 11 stycznia 1977 r. do 30 września 1982 r. oraz wypłaty zaległych rent za okres trzech lat przed zgłoszeniem wniosku o wznowienie renty, wskazując, że w okresie przypadającym po wstrzymaniu wypłaty renty prawo do świadczenia nie istniało.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu, VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 18 listopada 2021 r. (sygn. akt VIII U 3714/18) wydanym w sprawie z odwołania P. D. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział we Wrocławiu o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, oddalił odwołania.

Wyrokiem z 23 lutego 2023 r. (sygn. akt III AUa 92/22) na skutek apelacji wnioskodawcy Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił apelację.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu wywiódł wnioskodawca, zaskarżając wskazany wyrok w całości, zarzucając naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 15z¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 2095 ze zm., dalej jako ustawa COVID-19) przez jego niewłaściwe zastosowanie i rozpoznanie sprawy cywilnej przez Sąd II instancji w składzie jednego sędziego ograniczając tym samym prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy w rozumieniu art. 45 ust. 1 w zw. z art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, podczas gdy zgodnie art. 367 § 3 k.p.c. Sąd II instancji winien był

rozpoznać sprawę w składzie trzech sędziów - co skutkowało nieważnością postępowania w znaczeniu art. 379 pkt 4 k.p.c.

W związku ze stawianymi zarzutami, skarżący wniósł o:

1. przyjęcie niniejszej skargi kasacyjnej do rozpoznania, z uwagi na zaistnienie nieważności postępowania, a następnie o stwierdzenie nieważności postępowania, oraz

2. uchylenie zaskarżonego wyroku w całości, zniesienie postępowania w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozstrzygnięcia Sądowi Apelacyjnemu we Wrocławiu;

3. zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz pełnomocnika ubezpieczonego (ewentualnie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego) kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w wysokości wynikającej z § 10 ust. 4 pkt 1 lub 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.), które to koszty nie zostały uiszczone ani w całości ani w części.

Z daleko idącej ostrożności procesowej, w przypadku nie podzielenia zarzutów skargi kasacyjnej, skarżący wniósł o nieobciążanie P.D. kosztami postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przedmiotowa skarga kasacyjna nie kwalifikuje się do jej przyjęcia.

Na wstępie należy przypomnieć, że skarga kasacyjna podlega badaniu (na etapie przedsądu) w zakresie spełnienia przez nią warunków formalnych. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, czyli tak zwanego przedsądu, ustawodawca zagwarantował, że skarga kasacyjna, jako nadzwyczajny środek

zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie realizować funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek, wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. do czterech ma, w konsekwencji, zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo będzie uzasadnione jedynie w tych przypadkach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej jednostkowej sprawie. Ostatecznie, nie w każdej sprawie, nawet takiej, w której prawomocne orzeczenie zostało wydane w warunkach błędu w subsumpcji, czy też wyniku wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. W przeciwnym bowiem razie Sąd Najwyższy stałby się, wbrew obowiązującym przepisom, sądem trzeciej instancji, a jego zadaniem nie jest przecież dokonywanie korekty ewentualnych błędów w zakresie stosowania, czy też wykładni prawa, w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w niniejszej sprawie oparty został na przesłance nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

Jeżeli chodzi o podniesiony w skardze kasacyjnej zarzut nieważności postępowania to wskazać należy, że Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę z urzędu, w granicach zaskarżenia, kwestię nieważności postępowania przed sądem II instancji (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego: z 21 listopada 1997 r., I CKN 825/97, OSNC 1998 Nr 5, poz. 81, z glosą A. Szpunara, OSP 1998 Nr 5, poz. 93; z 10 maja 2000 r., III CKN 416/98, OSNC 2000 Nr 12, poz. 220; oraz postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 czerwca 2013 r., II CSK 720/12, Legalis nr 803992; z 12 czerwca 2020 r., V CSK 22/20, Legalis nr 2396879; z 25 sierpnia 2020 r., II CSK 44/20, Legalis nr 2490666; z 9 października 2020 r., I CSK 32/20, Legalis nr 2489233, T. Szanciło (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Komentarz. Art. 1–458¹⁶. Tom I. Wyd. 2, Warszawa 2023). W niniejszej sprawie brak jest jednak jakichkolwiek podstaw do podejmowania przez Sąd Najwyższy czynności w tym zakresie z urzędu. Zdaniem skarżącego, w sprawie zachodzi nieważność postępowania w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. z uwagi na rozpoznanie sprawy w składzie jednego sędziego. Jak jednak wynika z art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, w okresie

obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 oraz w ciągu roku od odwołania ostatniego z nich, w sprawach rozpoznawanych według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego w pierwszej i drugiej instancji sąd rozpoznaje sprawy w składzie jednego sędziego; prezes sądu może zarządzić rozpoznanie sprawy w składzie trzech sędziów, jeżeli uzna to za wskazane ze względu na szczególną zawłość lub precedensowy charakter sprawy. Rozpoznanie sprawy przez Sąd Apelacyjny w składzie jednego sędziego było zatem zgodne z obowiązującymi przepisami prawa. Orzekanie przez sąd drugiej instancji w składzie trzech sędziów jest bowiem fakultatywne. Natomiast wykładnia przepisów, do których odwołuje się skarżący we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, przyjęta w mającej moc zasady prawnej uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2023 r. (III PZP 6/22, OSNP 2023 nr 10, poz. 104, str. 5), obowiązuje od dnia podjęcia tej uchwały. Wskazana uchwała nie może mieć wobec tego wpływu na ocenę zgodności z prawem składu Sądu drugiej instancji, skoro Sąd ten wydał zaskarżony wyrok przed jej podjęciem.

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu Sąd Najwyższy orzekł przy zastosowaniu § 16 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 15 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2024 r., poz. 763).

[SOP]

[ms]